

— дотримання й виконання студентами графіка індивідуальної самостійної роботи, вчасне та регулярне відвідування ними занять без запізнень і пропусків без поважних причин;

— здійснення суцільного контролю з боку деканату за пропусками студентів (денної форми навчання), виявлення пропусків з неповажних причин і забезпечення регулярного відвідування студентами аудиторних занять.

Проведення опитування у письмовій формі під час практичного заняття доцільно розрахувати на 5, 10 або 15 хвилин. Сукупність окреслених заходів надасть можливість зекономити викладачу 20÷25 хвилин для:

1) з'ясування сутності невіршених студентами навчальних завдань та незрозумілих теоретичних питань попередньої теми практичного заняття;

2) практичного вирішення навчальних завдань або розкриття алгоритмів розв'язання задач нової теми (залежно від дисципліни) за умов активної участі студентів, обраних із представників малих груп.

*Добровський В. М., канд. екон. наук, професор
кафедри обліку підприємницької діяльності*

МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ЗБАГАЧЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

Збагачення лекційних занять здійснюється за рахунок привертання уваги студентів до проблемних питань сутності управлінського обліку, його предмету, об'єкту, методу та особливостей організації на підприємствах України.

Зокрема, до відома студентів доводиться коло дискусійних питань з приводу визначення сутності і змісту управлінського обліку, серед яких виокремлюються підходи до управлінського обліку як різновиду (підсистеми) бухгалтерського обліку та як системи управління витратами виробництва.

Показуються переваги і недоліки кожного з таких підходів, акцентується увага студентів на те, що при будь-якому підході побудова системи управлінського обліку передбачає формування набору формалізованих процедур, які мають забезпечити менеджмент підприємства всіх рівнів інформацією для прийняття своєчасних і ефективних управлінських рішень.

Розвиваючи підхід до управлінського обліку як підсистеми бухгалтерського обліку, наводиться перелік основних відмінностей управлінського обліку від фінансового за різними ознаками. Особлива увага приділяється підходам до організації управлінського обліку: від повної його автономії до повної інтеграції з фінансовим обліком. У зв'язку з цим розглядаються також підходи до принципів побудови управлінського плану рахунків з наведенням прикладів з практики вітчизняних і зарубіжних підприємств.

Зважаючи на те, що основним компонентом управлінського обліку є облік і управління витратами, їх класифікація подається за напрямками і ознаками, яких потребує управлінський облік. Зокрема, показується за якими ознаками необхідно здійснювати угруповання витрат для калькулювання собівартості продукції і визначення фінансового результату, для прийняття управлінських рішень та контролю виконання. При викладенні питання побудови функцій витрат наголошується на її використання не лише для прогнозування (оцінки) витрат, а й для розмежування сукупних витрат на змінні і постійні, без чого неможливе застосування методів обліку і калькулювання неповної собівартості, які ґрунтуються на змінних витратах.

Переходячи до питань обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, перш за все, окреслюються проблеми, пов'язані з різними поглядами на взаємозв'язок методів обліку витрат і методів калькулювання та з різними підходами до їх класифікації. Роз'яснюється сутність принципу «різні витрати для різних цілей», відмінності повної і виробничої собівартості, необхідність визначення повної собівартості як суми виробничої собівартості, адміністративних і збутових витрат з метою ціноутворення, незважаючи на те, що вона залишилася поза межами нормативних документів з обліку.

Особливо наголошується на проблемах розподілу накладних витрат, методи вирішення яких турбують облікову спільноту всього світу на протязі століть. Показується, як підхід до вирішення цього питання впливає на розвиток методів обліку витрат і калькулювання, починаючи від незкінченного вибору і обґрунтування баз розподілу цих витрат з метою забезпечення точності калькулювання собівартості до повної відмови від їх розподілу і включення у собівартість продукції при застосуванні методів обліку неповної собівартості. Проблеми обліку і розподілу накладних витрат розглядаються при вивченні кожного з методів обліку, починаючи від методів абсорбції витрат до методу ABC-костингу.

Не залишаються поза увагою проблеми, пов'язані з відмінностями вітчизняних і зарубіжних методів обліку повних витрат. Зокрема з різними трактовками попроцесного і попередільного методів, методами оцінки напівфабрикатів власного виробництва; відмінностями у трактовці позамовного методу, які полягають у тому, що у вітчизняній практиці сфера його застосування виходить за межі класичного варіанта; застосуванням на практиці так званих гібридних методів. Особлива увага приділяється методу обліку витрат за видами діяльності, на прикладі якого показуються відмінності цього методу від функціонально-орієнтованих методів.

Викладаючи питання обліку неповних витрат, наголошується на тих аналітичних можливостях, які відкриваються на основі визначення і застосування в управлінні і показника маржинального доходу; наголошується на ефективності застосування даного методу в умовах ринку та на його можливостях більш коректного визначення величини операційного прибутку; показуються відмінності простого і розвиненого директ-костингу, розкривається проблема організації пірамідальної системи обліку.

Велике коло проблем розкривається при викладанні нормативного методу обліку витрат, що пов'язано з його відмінностями від його зарубіжного аналогу (стандарт-костингу). Показуються переваги вітчизняного нормативного методу у визначенні відхилень від норм витрат, не заперечуючи проти переваг стандарт-костингу, пов'язаних із застосуванням спеціальних рахунків для обліку відхилень від норм витрат.

Не менше проблем розкривається при викладанні інших тем курсу, особливо таких тем, як бюджетування і контроль, облік за центрами відповідальності і основ стратегічного управлінського обліку.

*Зотов В. О., канд. екон. наук,
доц. кафедри аудиту*

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ АУДИТУ СТУДЕНТАМ НЕ ОБЛІКОВИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

В умовах побудови в Україні ринкової економічної системи та прагнення до європейської інтеграції особливого значення набувають проблеми підготовки кваліфікованих фахівців економічних та правознавчих спеціальностей. Слабка обізнаність українського суспільства в тому, що ефективне функціонування рин-